

RIKSARKIVAREN

JUSTISDEPARTEMENTET	
16 NOV 2009	
SAKSNR.:	200904400
AVD/KONT/BEH:	hov / ES / HO / LE
DOK.NR.:	53
ARKIVKODE:	

Justis- og politidepartementet, Lovavdelingen
v/ Henning A. Jakobsen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref
200904400 ES HAJ/mk

Vår ref.
2009/12470 TOBR

Dato
11.11.2009

Høring - Etterkontroll av personopplysningsloven

Vi har med interesse lest utredningene av Schartum og Bygrave og Justisdepartementets høringsnotat angående mulig behov for endringer i personopplysningsloven. Mange av de dokumentene og systemene som behandles i offentlig forvaltning, inneholder personopplysninger av mer eller mindre sensitiv karakter. Personopplysningsloven spiller derfor en betydelig rolle i arkivarbeidet i offentlig forvaltning.

Riksarkivaren finner det for sin del ikke hensiktsmessig å gå inn i alle detaljer i personopplysningslovens rammeverk, men har disse kommentarene:

1. Forholdet til andre lover

Som påpekt av blant annet Personvernkommisjonen (NOU 2009:1) er personopplysningsloven en lov som har en skjønnsmessig utforming, begrunnet i at den skal dekke alle typer virksomhet. Personvernkommisjonen har pekt på at denne utformingen har den svakhet at den enkelte virksomhet som skal etterleve loven, ofte kan komme i tvil om hva som egentlig forlanges. Schartum/Bygrave kommer inn på det samme, jf. departementets høringsnotat s. 83. Utrederne viser til behov for å klargjøre forholdet mellom personopplysningslovens behandlingsregler og taushetsplikt i annen lovgivning, og har et forslag til endring av personopplysningsloven angående dette i radikalt lovforslag § 8. Her foreslås det at behandling av personopplysninger, for å være lovlig, alltid må skje innenfor rammene av bestemmelser om taushetsplikt i lov og forskrift og i tillegg ha et rettslig grunnlag i medhold av etterfølgende bestemmelser i personopplysningsloven.

En slik bestemmelse som foreslått kan synes som en selvfølgelighet. Det som etter vår erfaring skaper uklarhet, er at personopplysningsloven i noen sammenhenger gjelder for behandling av opplysninger som det i utgangspunktet ikke gjelder taushetsplikt for etter andre bestemmelser, samtidig som den ikke alltid gjelder for personopplysninger som er taushetsbelagt etter andre lover. Det siste forholdet oppstår fordi personopplysningsloven i utgangspunktet bare regulerer behandling av opplysninger om personer som er i live, mens taushetsplikt er knyttet til opplysningens alder (f. eks. forvaltningsloven) eller ikke er tidsbestemt (f. eks. helselovgivningen). Særlig dette siste skaper uklarheter. Sett fra denne synsvinkelen ville det ideelle være at personopplysningsloven i alle tilfeller skulle gjelde for behandling av personopplysninger som er taushetsbelagte, selv om den det gjelder er død. Men vi tror at avklaring mellom taushetspliktlovgivning og personopplysningsloven best kan skje ved endringer og presiseringer i de lover dette gjelder, slik utrederne har antydnet på s. 151-156 i rapporten. Vi antar at det da vil bli lettere for de som har behov for å behandle personopplysninger, å få oversikt over hvilke krav som må tilfredsstilles for nettopp den type opplysninger man vil behandle.

2. Sikkerhetstiltak

En annen kilde til usikkerhet er påbudet i personopplysningsloven §§ 13 og 14 om å sette i verk nødvendige planlagte og systematiske tiltak for å ivareta tilfredsstillende informasjonssikkerhet. Dette er i personopplysningsforskriften § 3-1 presisert til at tiltakene skal tilpasses virksomhetens art m.v.

Det er naturligvis av flere grunner nødvendig at det stilles krav om sikkerhet rundt personopplysninger. Men både det generelle kravet i loven og presiseringen i forskriften gir stort rom for skjønn. Et element av skjønn er nok ikke til å unngå når det samme regelverket skal regulere forhold i svært forskjelligartede virksomheter. Men vi tror likevel at det burde være mulig å presisere nærmere hva som skal legges i uttrykk som "tilfredsstillende" og "systematisk" i denne sammenhengen.

3. Forholdet mellom personopplysningsloven og arkivloven

Lov 04.12.1992 nr. 126 om arkiv, med forskrifter, inneholder blant annet bestemmelser om kassasjon/sletting av materiale i offentlige organers arkiver. Det regelverk som slik framkommer, kan tilsynelatende noen ganger stå i motstrid til bestemmelser om personopplysninger slik de går fram av personopplysningsloven med forskrift. Forholdet er regulert i arkivloven § 9 bokstav c og d og personopplysningsloven §§ 27 og 28. Vi har imidlertid sett flere eksempler på at det har blitt argumentert for, og til dels gjennomført, kassasjon i offentlige arkiver med henvisning til at grunnkravene for behandling, etter personopplysningsloven § 11, ikke lenger er til stede. Dette har medført fare for kassasjon/sletting av opplysninger som kan være av betydning for den enkelte borgers muligheter for å dokumentere krav og rettigheter på et senere tidspunkt.

Riksarkivaren ser på denne bakgrunn behov for at det også i nåværende § 11 i personopplysningsloven foretas en presisering av at senere behandling av personopplysninger i offentlige arkiver er tillatt, med henvisning til arkivloven, slik det allerede er gjort i personopplysningsloven § 28 første ledd.

Riksarkivaren som arkivmyndighet har ellers ikke spesielle synspunkter på hva som bør være de rettslige grunnlagene for behandling av personopplysninger i offentlig forvaltning (høringsnotatet s. 39). Det anses rimelig at det i utgangspunktet ikke skal gjelde andre regler for offentlige organer enn for andre som skal behandle personopplysninger. Men det er slik at offentlig virksomhet i stor utstrekning bygger på et lovhjemlet grunnlag, og da bør det etter Riksarkivarens oppfatning være klart at slik virksomhet kan skje, jf. § 33 fjerde ledd i gjeldende lov, jf. også § 8 bokstav e i samme lov. Riksarkivaren mener at disse rettslige grunnlagene også bør anses tilstrekkelige som hjemmel for oppbevaring ut over den tid da opplysningene brukes til konkrete, opprinnelige formål, jf. ovenfor om personopplysningsloven § 28 første ledd. Riksarkivaren vil peke på at forslaget til § 11 bokstav c i moderat lovforslag fra Schartum/Bygrave kan oppfattes som et hinder for dette, dersom det ikke også i denne sammenhengen gjøres nærmere presiseringer av forholdet til arkivloven og de oppgavene Riksarkivaren og offentlige arkivdepoter er pålagt.

4. Personvernombud

Riksarkivaren har ikke selv erfaring med ordningen med personvernombud, men konstaterer at enkelte organer som vi kommer i kontakt med, har slike ordninger, i litt forskjellige former. I hvert fall sett fra utsiden synes ordningen med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste som personvernombud for universitetssektoren å være hensiktsmessig. Så langt vi har forstått fungerer NSD som en instans universitetsforskere kan forholde seg til når det gjelder det formelle grunnlaget for å kunne gjennomføre et forskningsprosjekt som berører personopplysningslovens virkeområde. Slik synes NSD å fungere som en ekstern instans. Så vidt vi har forstått er både brukere og Datatilsynet tilfreds med denne ordningen.

Vi antar at funksjonen til et internt personvernombud vil være noe annerledes. Det må på den ene siden kunne antas at en person med spesiell oppgave å påse at personopplysningslovens ånd og bokstav etterleves i egen organisasjon, vil kunne bli en ressursperson på dette området. Men det vil helt avhenge av den generelle holdningen hos ledelsen og i organisasjonen ellers om et personvernombud får gjennomslag for synspunkter som kan oppfattes som hindringer i virksomheten for øvrig.

Riksarkivaren har den oppfatning at den personvernfaglige kompetansen er noe varierende i offentlig forvaltning. Særlig synes dette å være tilfelle i mange kommunale organer, som kan ha en ganske liten administrativ stab selv om de håndterer mye personinformasjon. Vi tror ikke et påbud om en ordning med personvernombud vil kunne dekke behovet i alle disse organene. Vi tror heller at tilsynsorganene må styrkes slik at disse i større grad blir satt i stand til å drive aktiv veiledning overfor alle forvaltningsorganer. For egen del ser Riksarkivaren at han kunne spille en større rolle på dette området i forbindelse med langtidsbevaring av

arkivmateriale i arkivdepoter for kommuner, gjerne i et operativt samarbeid med Datatilsynet. Noe slikt vil kunne bli svært ressurskrevende, men til syvende og sist blir det et spørsmål om hvor mye samfunnet vil investere i å etablere god personvernkultur.

Med hilsen

Tor Breivik e.f.
underdirektør